Saavutettavuusdirektiivin vaikutuksia graafisen suunnittelijan työhöni SeAMKissa

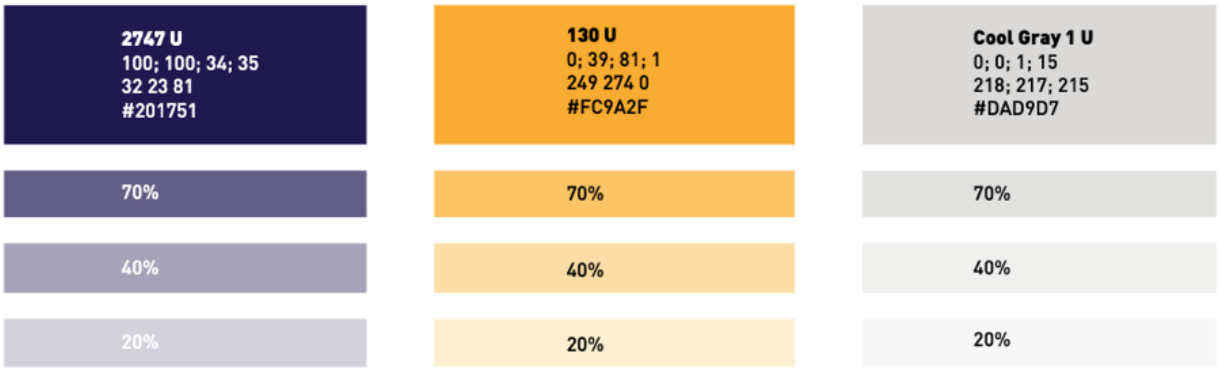
28.12.2021

Saavutettavuusdirektiivi astui voimaan vuonna 2020. Direktiivi velvoittaa julkishallintoa ja viranomaisia tuottamaan kaikki digitaaliset aineistot saavutettaviksi. Tällä pyritään parantamaan verkkopalveluita tekemällä niistä havaittavia, hallittavia, ymmärrettäviä ja toimintavarmoja. Käytännössä se tarkoittaa, että verkkosivua, sovelluksia, sosiaalisen median kanavia sekä digitaalisia aineistoja voi kuka tahansa käyttää ja ymmärtää sujuvasti. Visuaalisen saavutettavuuden tarkoitus on, että mahdollisimman moni ihminen voi käyttää verkkopalvelua mahdollisimman helposti. Siksi kaikissa digitaalisissa aineistoissa tulee ottaa huomioon saavutettavuusvaatimukset, kuten esimerkiksi värien kontrastierot ja kuvien ja kirjasimien käyttöä koskevat rajoitukset. Saavutettavuus ei tarkoita kuitenkaan pelkästään rajoituksia. Esimerkiksi kuvat saattavat edesauttaa saavutettavuutta. SeAMKissa saavutettavuus on huomioitu kaikissa digitaalisissa aineistoissa, verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Saavutettavat pohjat, esitteet sekä ohjeet saavutettavien aineistojen valmistamiseen löytyvät SeAMKin Intrasta osoitteesta: https://epedufi.sharepoint.com/sites/SeAMK-Staff/SitePages/Viestinta-ja-markkinointi.aspx (avautuu SeAMKin henkilöstölle)

VÄRIT

Värien käyttö on sallittua sekä hyödyllistä. Saavutettavuuden kannalta tulisi huomioida tekstin ja taustan välinen tummuusero eli kontrasti. Saavutettavuusohjeiston mukainen kontrasti on tärkeä, jotta heikkonäköiset henkilöt voivat saada selvää tekstistä. Kontrastin tarkistukseen löytyy verkosta useita sivustoja verkosta esimerkiksi https://contrast-finder.tanaguru.com/ SeAMKissa graafisen ohjeiston päävärit ovat saavutettavia. Tärkeää on, että värejä käytetään Intrassa olevien pohjissa olevien ohjeiden mukaan. Erilliset ohjeet värien käyttöön löytyvät myös Intrasta osoitteesta: https://epedufi.sharepoint.com/sites/SeAMK-Staff/SitePages/Markkinoinnin-ohjeet.aspx (avautuu SeAMKin henkilöstölle).

Alla kuva SeAMKin pääväreistä sekä esimerkkejä niiden käytöstä saavutettavasti.

Alla kuva värien käytöstä saavutettavasti

KUVAT

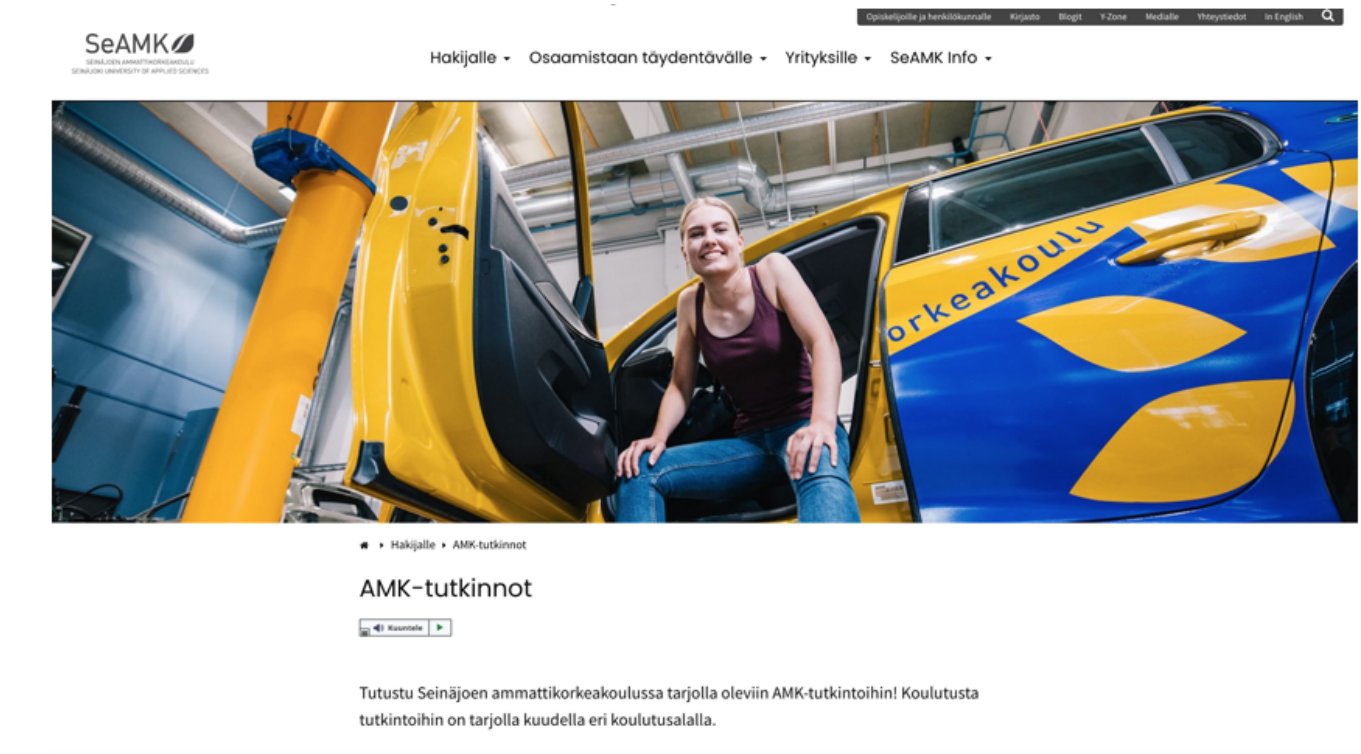
Kuvilla voidaan edistää saavutettavuutta ja niiden avulla tietoa voidaan esittää erilaisilla tavoilla ja jokainen lukija voi itse määritellä tavan etsiä tietoa. Kuvien käytössä on huomioitava muutamia asioita, jotta

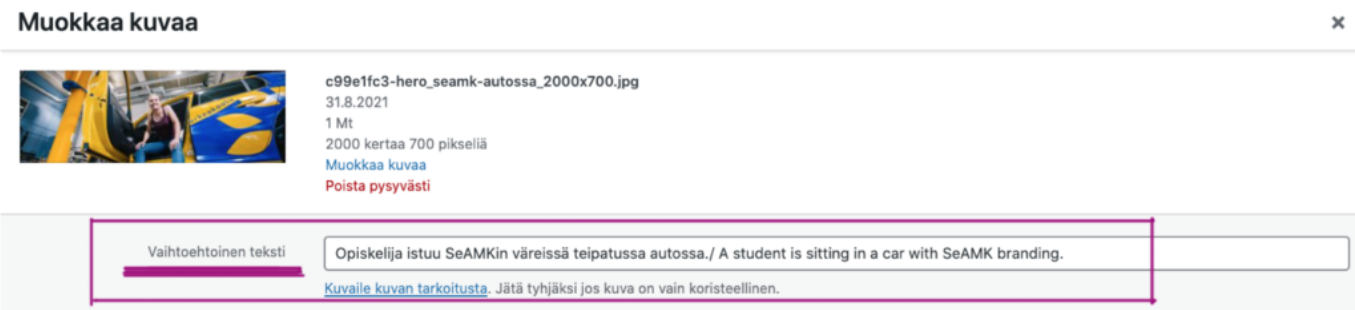
saavutettavuus täyttyy. Tietynlaisissa kuvissa tulee huomioida kontrastivaatimus. Tällaisia kuvia ovat esimerkiksi sisällön kannalta merkitykselliset grafiikkapohjaiset kuvat. Grafiikkakuvissa käytetty viivan paksuus määrittää sen kuinka hyvin heikkonäköinen näkee viivan. Kuvissa oleva värimäärä ja kuvissa olevat yksityiskohdat vaikuttavat siihen, välittyykö kuvan viesti halutulla tavalla. Tällaiset kuvat tarkistetaan tapauskohtaisesti ja silmämääräisesti. Esimerkki kuvasta viivalla, värimäärällä ja yksityiskohdilla.

KUVAT JA VAIHTOEHTOINEN TEKSTI

Saavutettavuusohjeissa edellytetään, että kuvilla on tekstivastine eli alt-teksti *(*alternative text). Jokaisella ei tekstuaalisella kuvalla tai elementillä tulee olla siis olla tekstivastine. Koristeellisille kuville annetaan tyhjä alt-teksti, jolloin ruudunlukuohjelma ei lue sitä.Tekstivastine on tärkeä henkilöille, jotka käyttävät ruudunlukuohjelmia. Lisäksi tekstivastine on tärkeä Googlen hakutulosten kannalta. Siihen voidaan sisällyttää hakusanoja, jotka vaikuttavat verkkosivun tai kuvahaun tuloksiin. Hyvässä tekstivastineessa on tarkkaa tietoa kuvasta ja se liittyy aineistossa olevaan muuhun sisältöön. Siinä ei tulisi toistaa kuvatekstiä tai aineistossa jo mainittuja asioita. Alla esimerkki SeAMKin verkkosivulla olevasta kuvasta ja sen vaihtoehtoisesta tekstistä.

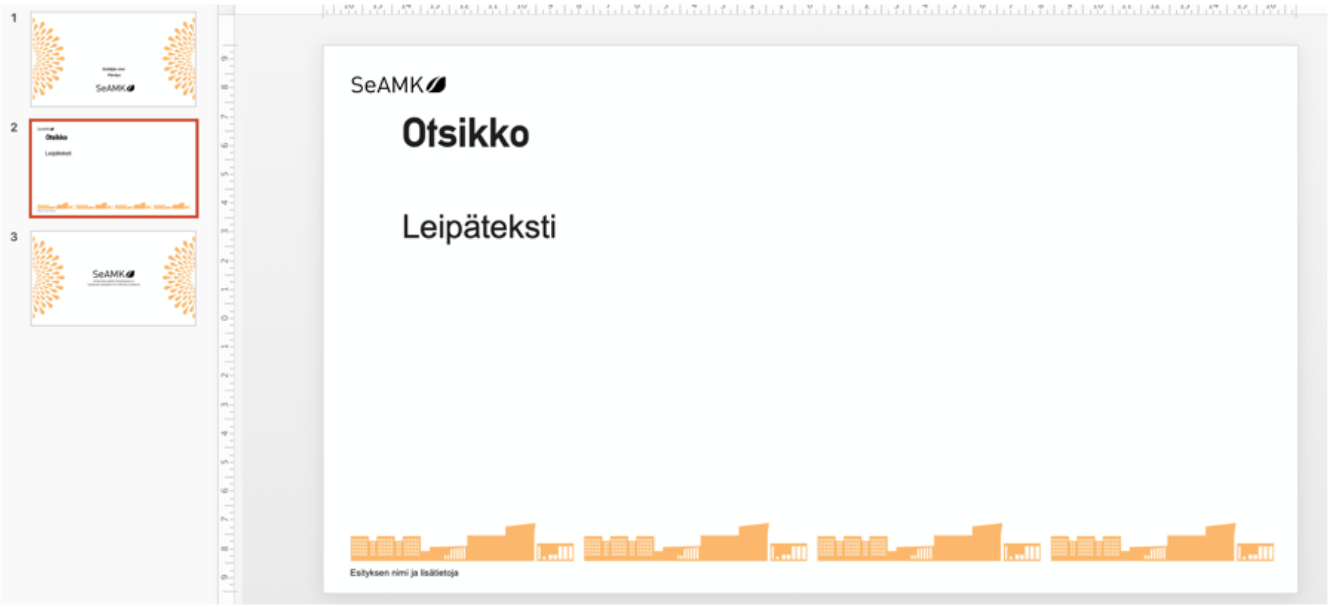

TYPOGRAFIA

Kirjasimet jaetaan yleisesti muutamiin päätyyleihin ominaisuuksien mukaan. Päätteellinen kirjasin (Serif) on yleisesti painetuissa lehdissä käytetty kirjasin, mutta sitä käytetään myös verkossa luettavuuden ansiosta. Päätteetön kirjasin (Sans-Serif) on päätteellistä tasaisempi ja enemmän verkkosivuilla käytetty kirjasin. Muita yleisiä kirjasintyylejä on esim. tekstieditorissa käytetty monospace sekä koristeellinen fantasia. Tietyt ydinkirjasimet on määritelty turvallisiksi sekä käyttökelpoisiksi verkossa. Näitä ovat Arial, Arial Black, Courier New, Georgia, Impact, Times New Roman, Trebuchet MS ja Verdana. Myös muita vaihtoehtoisia kirjasimia on mahdollista määritellä CSS-tyylimäärittelyllä. SeAMKissa käytetään saavutettavia päätteettömiä sans serif kirjasimia niiden yksinkertaisuuden vuoksi. Tästä on etua heikkonäköisille henkilöille. SeAMKin graafisen ohjeiston mukaiset kirjasimet löytyvät valmiina SeAMKin virallisista pohjista. SeAMKin verkkosivujen kirjasin on saavutettavuuskriteeristön mukainen päätteetön Poppins otsikkotasolla ja Source Sans Pro leipätekstissä. Ppt- ja word-pohjissa kirjasimena on Alte DIN 1451 Mittelschrift otsikkotasolla ja Arial leipätekstissä. Alla

esimerkki ppt-pohjan kirjasimista.

Lisätietoa saavutettavan sisällön luontiin löytyy mm. https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/yleista-saavutettavuudesta/ohjeita-suunnittelun-tueksi/ Inkeri Sormunen

graafinen suunnittelija, SeAMK Viestintä ja markkinointi